

HIGH LEVEL PANEL for
**A SUSTAINABLE
OCEAN ECONOMY**

Omstilling til en bærekraftig havøkonomi

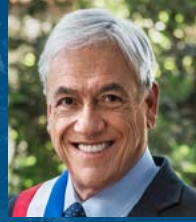
En visjon for bevaring, produksjon og velstand

For Australias regjering
Scott Morrison, statsminister

For Canadas regjering
Justin Trudeau, statsminister

For Chiles regjering
Sebastián Piñera, president

For Fijis regjering
Frank Bainimarama, statsminister

For Ghanas regjering
Nana Addo Dankwa Akufo-Addo,
president

For Indonesias regjering
Joko Widodo, president

For Jamaicas regjering
Andrew Michael Holness,
statsminister

For Japans regjering
Yoshihide Suga, statsminister

For Kenyas regjering
Uhuru Kenyatta, president

For Mexicos regjering
Andrés Manuel López Obrador,
president

For Namibias regjering
Hage G. Geingob, president

For Norges regjering
Erna Solberg, statsminister

For Palaus regjering
Tommy Remengesau Jr., president

For Portugals regjering
António Costa, statsminister

Vår oppfordring til handling

Vi har en felles mulighet og et felles ansvar for å gjenopprette og beskytte havets helse, og utvikle en bærekraftig havøkonomi som kan gi mat, styrke kystsamfunn, gi oss energi, transportere mennesker og varer og gi nyskapende løsninger på globale utfordringer.

Ved å ta dette ansvaret og gripe denne muligheten kan vi gi blå kraft til økonomien i dag, samtidig som vi forebygger, og bygger motstandsdyktighet, mot framtidige kriser.

Vi lanserer her et rammeverk med fem områder for omstilling som vil sikre havets helse og rikdom for kommende generasjoner. Vi oppfordrer andre regjeringer, næringer og aktører til å slutte seg til oss i dette krafttaket.

Vi, de 14 medlemmene av Høynivåpanelet for en bærekraftig havøkonomi (Havpanelet), er stats- og regjeringsledere for land som utgjør nær 40 % av verdens kystlinjer og 30 % av verdens eksklusive økonomiske soner. Vi erkjenner at havet er livskilden for vår planet og er avgjørende for menneskers velferd og en sunn og velfungerende global økonomi.

Havets komplekse økosystemer står overfor betydelige trusler. Tiltakene vi treffer nå kan sikre havets evne til å regenerere, og slik skape økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig verdi, og dermed gi oss gode løsninger på globale utfordringer. Det må handles raskt for å løse utfordringer knyttet til klimaendringer, havforsuring, oppvarming av havet, forurensning, overfiske og tap av leveområder og biologisk mangfold. Manglende handlekraft vil true global helse, velvære og økonomisk velferd, sette velstand i fare og øke ulikhetene i verden.

Covid-19-pandemien har synliggjort de sterke koblingene mellom menneskers helse og jordens helse, samt behovet for at nasjonene samarbeider for å kunne reagere på globale trusler. Pandemien har ført til dramatiske forstyrrelser i den globale økonomien, fått store konsekvenser for våre samfunn og lagt store byrder på lokalsamfunn. Den har ført til økt økonomisk press på utviklingsland, spesielt minst utviklede land og små utviklingsøystater.

Vi har en mulighet og forpliktelse til å omstille oss og skape en mer rettferdig og robust framtid, basert på kunnskap og fremgang i harmoni med naturen. Havet og havøkonomien innebærer en rekke muligheter til å støtte en slik omstilling.

Å utvikle en bærekraftig havøkonomi er en av de viktigste oppgavene og de største mulighetene i vår tid. Det er avgjørende for å nå målene for 2030-agendaen for bærekraftig utvikling og for at vi skal komme ut av aktuelle og framtidige kriser med en sterkere økonomi, bedre folkehelse og mer motstandsdyktige samfunn.

Vi forplikter oss til kraftfulle endringer for å skape en bærekraftig havøkonomi der vern og bevaring av miljøet går hånd i hånd med økonomisk produksjon og velstand. Disse endringene må innebære at nyvinninger tas i bruk fullt ut og på tvers av sektorer innenfor teknologi, finans og styresett, og dette må skje raskt og i stor skala, der følgende prinsipper legges til grunn:

- **Bærekraft:** Produksjonen og høstingen av havets ressurser må være bærekraftig og bidra til at robuste økosystemer og framtidig produktivitet opprettholdes.
- **Føre-var-tilnærming:** Der det er trusler om alvorlig eller uopprettelig skade, skal mangel på fullstendig vitenskapelig visshet ikke brukes som grunnlag for å utsette kostnadseffektive tiltak for å hindre miljøforringelse.
- **Inkludering:** Menneskerettigheter, likestilling mellom kjønnene og deltakelse fra lokalsamfunn og urbefolkninger med deres frie og informerte samtykke, må respekteres og beskyttes.
- **Kunnskap:** Havforvaltning må baseres på den beste tilgjengelige vitenskapen og kunnskapen, herunder urbefolkningenes og lokalsamfunnenes kunnskap, og støttet av innovasjon og teknologi.
- **Motstandsdyktighet:** Havet og havøkonomien må gjøres mer motstandsdyktig.
- **Rettsgrunnlag:** FNs havrettskonvensjon er det juridiske grunnlaget for all virksomhet til havs, og eksisterende internasjonale havforpliktelser må gjennomføres som grunnlag for å oppnå en bærekraftig havøkonomi.
- **Samsvar:** Vern og utnytting av havene må skje i samsvar med FNs klimakonvensjon og Paris-avtalen, konvensjonen om biologisk mangfold og Rio-erklæringens prinsipp om forurenser betaler. Innsatsen må koordineres på tvers av havbasert og landbasert virksomhet og økosystemer.
- **Solidaritet:** Utviklingslands behov for bedre tilgang til finansiering, teknologi og kapasitetsbygging, særlig for små utviklingsøystater og minst utviklede land, må anerkjennes, samtidig som det tas hensyn til deres spesielle omstendigheter og sårbarhet.
- **Vern og bevaring:** Et sunt hav er grunnlaget for en bærekraftig havøkonomi. En nettogevinst-tilnærming må anvendes på utnyttelsen av havet for å bidra til å opprettholde eller gjenopprette havets helse.

Vi vil utnytte FNs havforskningstiår og kunnskapen skaffet til veie under Havpanelet til bedre, felles forståelse av og kunnskap om havets bærekraft og økosystemenes oppgaver og funksjoner. Vitenskap må ligge til grunn for de beslutninger som tas for å utvikle en bærekraftig havøkonomi.

En 100 % tilnærming

Havet er et komplekst natursystem som er uløselig knyttet til landbasert virksomhet og økosystemene på land. Det er nødvendig at havet forvaltes på en helhetlig måte for å virkeliggjøre visjonen om bevaring, produksjon og velstand. Vi trenger en helhetlig tilnærming til bærekraftig forvaltning av samtlige havområder, der kyst- og havstatene går foran i samarbeide regionalt og globalt for å beskytte områder som ligger utenfor nasjonal jurisdiksjon.

Vi forplikter oss til bærekraftig forvaltning av 100 % av havområdene under nasjonal jurisdiksjon, basert på *Planer for bærekraftige hav*, innen 2025.

Vi oppfordrer alle kyst- og havstater til å slutte seg til denne forpliktelsen, slik at alle havområder under nasjonal jurisdiksjon blir forvaltet bærekraftig innen 2030.

**MÅL FOR
2030**

Planer for bærekraftige hav gir et effektivt grunnlag for å sikre havets funksjoner og sunnhet, som tiltrekker investeringer og skaper arbeidsplasser til beste for kystsamfunn og nasjonale økonomier.

En Plan for bærekraftige hav beskriver retningslinjer og mekanismer som kan legge til rette for en bærekraftig bruk av havet og skape verdier til beste for nåværende og framtidige generasjoner. Den gir et rammeverk for å håndtere konflikter knyttet til bruk av havet og havressursene, og legger til rette for en langsiktig bærekraftig vekst i havøkonomien. Planen kan inneholde en rekke mekanismer, for eksempel reform av regelverk, strategiske investeringer i framvoksende sektorer, planlegging av marin arealbruk, helhetlig kystsoner- og vannforvaltning, samt etablering av marine verneområder og andre effektive arealbaserte bevaringstiltak som kan bidra til et bedre samspill mellom mennesker og natur, positive resultater og økonomiske goder i form av bevaring av biologisk mangfold, reduserte klimagassutslipp og tilpasning til klimaendringer, og bærekraftige fiskebestander.

Planer for bærekraftige hav må være i tråd med Agenda 2030 for en bærekraftig utvikling, de må bygge på helhetlig havforvaltning og kunnskap om økosystemene, de må håndtere påvirkninger fra alle land- og havbaserte kilder og ta hensyn til forventede virkninger av klimaendringer. Som grunnlag for en bærekraftig havøkonomi må planene utarbeides og iverksettes gjennom en inkluderende, deltakende, åpen og ansvarlig prosess.

Vi støtter et globalt mål om å verne og beskytte 30 % av havet innen 2030. Som et globalt mål vil dette ikke være bindende for hver enkelt stat. Nasjonale beslutninger om bruk av havområder, marine verneområder og andre effektive, områdebaserte bevaringstiltak vil være avhengig av økosystemets tilstand og havforvaltningens omfang og kvalitet, og må ta hensyn til velferd, bærekraftig mat fra havet og klimaendringer. For å nå det globale målet oppfordrer vi også til internasjonalt samarbeid, blant annet i form av støtte til kapasitetsbygging på dette området. Det nærmere innholdet i planene vil variere i samsvar med nasjonale forhold.

Vi vil samarbeide med andre for å mobilisere og legge til rette for å støtte kyst- og havstater i utarbeidingen av *Planer for bærekraftige hav* innen 2030.

På vei mot 100 %

Vår visjon om bevaring, produksjon og velstand krever gjensidig forsterkende endringer på fem viktige områder: havets ressurser, havets helse, rettferd og like muligheter, havkunnskap og finansiering. Det kreves innsats på alle disse områdene for å oppnå en bærekraftig havøkonomi og utvikle et solid grunnlag for økonomisk framgang og styrke.

Havpanelet gir oss et rammeverk med mål for disse fem områdene og en rekke tiltak for hvordan de skal oppnås. Vi forplikter oss til å levere på disse fullt ut senest innen 2030. Rammeverket er i samsvar med de fristene som allerede er satt for bærekraftsmålene, og en særlig innsats er nødvendig for nå å nå de uoppfylte målene med frist i 2020. Vi vil handle med besluttsomhet i tråd med nasjonal kapasitet og forhold, og oppfordrer andre ledere, næringslivet og sivilsamfunnet til å delta sammen med oss.

HAVETS RESSURSER

I de senere årene har havet produsert 2500 milliarder dollar i form av varer og tjenester hvert år, og havets kapitalverdi er anslått til 24000 milliarder dollar. Mange havbaserte næringer har potensial til å overgå vekstraten i den globale økonomien, både når det gjelder inntekter og sysselsetting. Ikke-bærekraftig menneskelig aktivitet – i havet og på land – truer havets evne til å hente seg inn og gi mennesker over hele verden et bærekraftig levebrød. Vi må endre vårt forhold til havet for å sikre at det fortsatt kan produsere på en bærekraftig måte for framtidige generasjoner.

BÆREKRAFTIG MAT FRA HAVET

Mat fra havet spiller en viktig rolle for å sikre mat til verdens befolkning. Havet er en viktig og tilgjengelig kilde til animalsk protein og mikronæringsstoffer, noe som er spesielt viktig i lavinntektsland med matmangel og i små utviklingsøystater, herunder ved økonomiske eller miljømessige kriser. Havet kan gi mer rikelig og variert mat enn det gjør i dag, og dermed spille en større rolle i det globale matsystemet. For at dette skal skje, må produksjonen av mat fra havet oppfylle nasjonale og lokale behov og tilpasses et klima i endring. Dette kan gi økt matsikkerhet, bedre ernæring, helse og velvære, skape bærekraftig økonomisk vekst og sysselsetting og hindre at eksisterende ulikheter forsterkes. En slik overgang forutsetter større åpenhet i global havforvaltning og forsyningskjeder, samt at ineffektive og skadelige insentiver som undergraver bærekraften til mat fra havet fjernes. Vi må gripe mulighetene til å øke produktivitet og produksjon i fiskerier og akvakultur på en bærekraftig måte, blant annet ved å legge bedre til rette for kystsamfunn, urbefolkninger og småskalafiskere som driver på tradisjonelt vis.

**MÅL FOR
2030**

Villfiskbestander gjenopprettes og høstes på bærekraftige nivåer, akvakultur drives på bærekraftig vis for å oppfylle globale behov, og svinn reduseres mest mulig og håndteres gjennom hele verdikjeden.

Prioriterte tiltak:

- Eliminere ulovlig, urapportert og uregulert fiske ved å fremme bruken av de siste nyvinningene og ny teknologi – for eksempel digital sporbarhet – for å gi bedre innsyn; styrke overvåking og kontroll; forbedre flaggstatskontrollen; gjennomføre avtalen om havnestatskontroll på en effektiv måte og legge til rette for bedre samarbeid blant alle aktører i forsyningskjeden.
- Forby skadelige fiskerisubsidier som bidrar til overkapasitet, overfiske og ulovlig, urapportert og uregulert fiske.
- Minimere bifangst, utkast av fisk og svinn i sjømatforsyningskjedene mest mulig.
- Utarbeide, tilpasse og effektivt gjennomføre vitenskapsbaserte planer for å gjenoppbygge overutnyttede bestander, og sørge for en tilpasset fiskeriforvaltning som respons på klimaendringer og usikkerhet i et havøkosystem i endring, basert på FN-avtalen om fiske på det åpne hav, i samarbeid med multilaterale organer som FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) og regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner, og gjennomføre FAOs frivillige retningslinjer for å sikre bærekraftige småskalafiskerier.

- Styrke regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner, blant annet ved å fremme et føre-var-prinsipp, forvaltning av høstingsnivåer basert på vitenskapelige vurderinger, for eksempel ved innføring av tillatte fangstkvoter, sanksjoner mot overskridelser av tillatte kvoter og regelmessige og åpne vurderinger av næringsmessig virksomhet.
- Utforske på en forsiktig måte potensialet som ligger i en bærekraftig høsting av nye arter fra havet, uten at økosystemenes tilstand skades.
- Innføre retningslinjer og styringsrammer for å redusere akvakulturens miljøvirkninger mest mulig, for eksempel ved overgang til mer miljøvennlig fôr, og legge til rette for akvakulturproduksjon med eller uten bruk av fôr som er tilpasset lokale prioriteringer med hensyn til miljø, styring og økonomi.

BÆREKRAFTIG HAVENERGI

Havet har et enormt potensial for å gi verden ren energi. En styrking av havbasert fornybar energi vil skape arbeidsplasser og gi økt økonomisk utvikling, og samtidig bidra til avkarbonisering. En revolusjon innenfor havbasert fornybar energi er på trappene og vil gi mulighet for økte investeringer i de kommende årene. Tempo og omfang må være vitenskapelig basert, muliggjøre overføring og innføring av teknologiske løsninger og minimere virkningene på havets økosystemer.

**MÅL FOR
2030**

Havbasert fornybar energi er i rask utvikling til å bli en ledende energikilde i verden.

Prioriterte tiltak:

- Investere i forskning, teknologiutvikling og demonstrasjonsprosjekter for å bidra til å gjøre alle former for havbasert fornybar energi – blant annet vind-, bølge-, tidevanns-, havstrøms-, termisk- og solenergi – konkurransedyktige, tilgjengelige for alle, miljøvennlige og bærekraftige.
- Samarbeide med næringslivet og andre aktører for å utarbeide klare rammeverk for miljøvirkninger fra havbasert fornybar energi, og samtidig legge til rette for kapasitetsbygging, sameksistens og integrasjon med andre av havets bruksområder.
- Fastsette klare mål, med forpliktelser til å innføre passende tiltak og reguleringer, og fjerne markedshindringer for å stimulere til raskere utbygging av bærekraftig, havbasert fornybar energi.

BÆREKRAFTIG HAVBASERT TURISME

Før covid-19-pandemien, ble det anslått at turisme ville bli den største havbaserte næringen innen 2030. Turismen er blant de sektorene som er hardest rammet av covid-19-pandemien på verdensbasis. Samtidig er kyst- og havturisme fortsatt viktig for den økonomiske velstanden til øy- og kystsamfunn. Levedyktigheten til denne sektoren er dessuten i fare på grunn av klimaendringer, katastrofer, forurensning, urbanisering og forringing av økosystemer. En bærekraftig havbasert turisme kan beskytte havet, og samtidig gi sysselsetting og velstand. En bærekraftig havbasert turisme som kan stå imot framtidige kriser, krever strategiske offentlige og private investeringer.

MÅL FOR 2030

Kyst- og havbasert turisme er bærekraftig, motstandsdyktig, tar hensyn til klimaendringer, reduserer forurensning, bidrar til å gjenopprette økosystemet og bevare det biologiske mangfoldet, og investerer i lokale arbeidsplasser og lokalsamfunn.

Prioriterte tiltak:

- Investere i bærekraftig turisme som gjenoppretter de økosystemene som turismen er avhengig av, bygger opp motstandsdyktigheten til kystsamfunn og urbefolkninger, reduserer ulikheter gjennom å fremme like muligheter og en rettferdig fordeling av goder, og tar hensyn til klimaendringer og forurensning.
- Iverksette bærekraftige strategier for turismeforvaltning som fremmer miljømessige, sosiale og økonomiske prioriteringer og legge til rette for overvåkning og åpen rapportering med full deltakelse fra kystsamfunn og urbefolkninger.
- Gjennomføre ordninger for økt reinvestering av inntekter fra turisme til lokalsamfunn og urbefolkninger for å bygge kapasitet og utvikle lokalbefolkningens ferdigheter med sikte på arbeid i turistnæringen, diversifisere de økonomiske mulighetene og øke ressursene til gjenoppretting og vern av kyst- og havområder.
- Innføre flere økonomiske stimulerings tiltak for å innlemme naturbaserte løsninger i en bærekraftig turismeinfrastruktur.
- Investere i kystsamfunnenes kloakk- og avløpsinfrastruktur for å gi lokalbefolkningen bedre helse og redusere turismens virkninger på økosystemene langs kysten og i havet.

BÆREKRAFTIG SJØTRANSPORT

Sjøtransport er den mest energieffektive transportformen av avgjørende betydning for internasjonal handel og samkvem. Sjøtransport står for over 90 % av varetransporten i verdenshandelen. Opprettholdelse av globale forsyningskjeder vil være svært viktig for å gjenopprette skadene etter covid-19-pandemien og framtidige kriser. Det finnes teknologi for å avkarbonisere og redusere de negative miljøvirkningene fra sjøtransport til et minimum, men den må utvikles videre. For å sikre en robust næring må klimagassutslippene reduseres umiddelbart gjennom investeringer i løsninger som kan gi rask avkarbonisering. Slike investeringer vil skape arbeidsplasser og bærekraft i globale forsyningskjeder og beskytte øy- og kystsamfunn mot framtidige kriser.

MÅL FOR 2030

Investeringene i skipsfart har på en effektiv måte fått fortgang i skiftet mot nullutslipp og lavutslippsfartøyer.

Prioriterte tiltak:

- Etablere nasjonale mål og strategier på et tidlig tidspunkt til støtte for skipsfart uten klimagassutslipp.
- Stimulere til utvikling og innføring av teknologi for produksjon og lagring av nye nullutslippsdrivstoffer.
- Fremme investeringer i bærekraftige lavutslippshavner som gjennom fornybar energi og forsyningskjeder med lavt karbonutslipp støtter overgangen til å avkarbonisere sjøtransport og fartøyer.

- Fremme den globale flåtens overgang til moderne transportmåter og fornybare drivstoffer, blant annet ved at Den internasjonale sjøfartsorganisasjonen (IMO) innfører et strengere regelverk og ved å støtte det faglige samarbeidet for internasjonal kapasitetsbygging.
- Innføre et IMO-rammeverk for å sikre at færrest mulig marine invaderende arter overføres via skip, og sørge for at rammeverket gjennomføres på en effektiv måte.
- Anvende den globale ordningen for trygg og miljøvennlig resirkulering av skip.
- Fremme bruken av stillegående fartøyer i havner i følsomme områder, og stimulere til bruk av støyreducerende teknologi som tar hensyn til internasjonale retningslinjer.
- Forby bruk og transport av tungolje i Arktis gjennom IMOs regelverk, og ønske andre lignende initiativer velkommen.

BÆREKRAFTIGE NYE HAVNÆRINGER

Havet har uutnyttede muligheter til å gi oss medisiner, fôr, drivstoff, nye materialer og løsninger for karbonlagring. Behovet for slike muligheter har blitt større og mer synlig på grunn av covid-19-pandemien og dens konsekvenser. Vi må fornye og investere for å trappe opp bruken av disse mulighetene, basert på vitenskap og miljøansvarlig praksis.

**MÅL FOR
2030**

Innovasjon og investeringer i nye havnæringer har forsterket en miljøansvarlig og inkluderende økonomisk vekst.

Prioriterte tiltak:

- Trappe opp en miljøansvarlig kommersiell dyrking av tang, tare og alger som både kan gi mat og være alternativer til bruk i drivstoff, i fôrvarer til akvakultur og landbruk, samt innenfor bioteknologi og som nyttige og bærekraftige alternativer til plast.

- Utforske og stimulere til smart og bærekraftig virksomhet på tvers av sektorer og steder, for eksempel havbasert fornybar energi til nullutslippsdrift av skip og akvakulturanlegg.
- Fremme en rettferdig og rimelig deling av nytteverdiene fra forskning på og utvikling av genetiske havressurser i nasjonale havområder.
- Fremme karbonfangst og –lagring under havbunnen gjennom internasjonalt samarbeid, passende stimulerings tiltak og kartlegging av lagringspotensialet i geologiske formasjoner under havbunnen.

EN FØRE-VAR-TILNÆRMING TIL MINERALUTVINNING PÅ HAVBUNNEN

De store havdypene inneholder mineraler som er nyttige for fornybare former for energiteknologi og kan bidra til overgangen til et lavutslippssamfunn. Disse områdene er blant de mest isolerte og dårligst utforskede av alle økosystemene i havet. Disse økosystemene er sensitivt, og manglende vitenskapelige kunnskap og begrensede forståelse av de potensielle konsekvensene av framvoksende havnæringer krever at vi følger et føre-var-prinsipp, gjennomfører forskning og undersøkelser og utvikler en sirkulær økonomi for å redusere etterspørselen og bidra til å begrense disse risikoene.

**MÅL FOR
2030**

Det foreligger tilstrekkelig kunnskap og regelverk til å sikre at all virksomhet knyttet til mineralutvinning på havbunnen bygger på vitenskap og er bærekraftig.

Prioriterte tiltak:

- Bygge partnerskap for å øke forskning, innovasjon og igangsetting av «urban gruvedrift» (gjenvinning og resirkulering av metaller fra kasserte produkter, bygninger og avfall), og av nyskapende teknologi som kan redusere behovet for ny utvinning av metaller og sjeldne jordmetaller.
- Initiere en internasjonal forskningsagenda for å skape bedre forståelse av miljøvirkningene og risikoene ved mineralutvinning på havbunnen (særlig når det gjelder økosystemer på de store havdypene).
- Sørge for at reglene for gruvedrift på havbunnen – som nå utarbeides av Den internasjonale havbunnsmyndigheten – gir effektiv beskyttelse av havmiljøene ved at det anvendes et føre-var-prinsipp og en økosystembasert tilnærming, basert på en vitenskapsbasert og åpen forvaltning og ved å sikre at en effektiv kontrollordning etterleves.
- Sørge for at all mineralutvinning på havbunnen, både innenfor og utenfor nasjonal jurisdiksjon, er i samsvar med robuste miljøstandarder.
- Fremme deltakelse av forskere fra utviklingsland i forskningsarbeid, og gjøre resultatene fra forskningen og analysen av forskningsfunn tilgjengelige for allmennheten, blant annet gjennom Den internasjonale havbunnsmyndigheten.

HAVETS HELSE

Havet er av avgjørende betydning for det globale klimasystemet og planetens tilstand. Det absorberer 25 % av alle karbondioksidutslipp og fanger opp 90 % av den tilleggsvarmen som skyldes klimagassutslipp: Nå varmes havet opp og forsures. Verdenssamfunnet må handle raskt for å redusere klimagassutslippene, forebygge tap av biologisk mangfold, gjenopprette og verne økosystemene langs kysten og i havet, redusere forurensning og anvende et føre-var-prinsipp i økonomisk virksomhet på havbunnen.

REDUSERE KLIMAGASSUTSLIPP

Havets helsetilstand, arbeidsplasser og økonomisk aktivitet som er avhengig av havet, krever at verden reduserer klimagassutslippene i tråd med målene i Paris-avtalen. En bærekraftig havøkonomi kan spille en viktig rolle for nødvendige utslippsreduksjoner, og samtidig skape arbeidsplasser, bedre matsikkerhet, effektivt biologisk mangfold og økt motstandsdyktighet. Havbaserte klimatiltak kan stå for opptil en femdel av de årlige klimagassreduksjonene som kreves innen 2050 for å begrense oppvarmingen til 1,5 °C.

**MÅL FOR
2030**

Ambisiøse klimatiltak har satt verden i stand til å nå målene i Paris-avtalen og gjenopprette havets helsetilstand.

Prioriterte tiltak:

- Etablere og gjennomføre ambisiøse utslippsreduksjoner innenfor alle sektorer, i samsvar med Paris-avtalens mål om å begrense den globale temperaturøkningen til 1,5 °C.
- Gjennomføre Havpanelets «Call to Ocean-based Climate Action» ved å trappe opp investeringene i havbasert fornybar energi, grønn skipsfart, bærekraftig produksjon av sjømat, naturbaserte løsninger og karbonfangst- og lagring i geologiske strukturer under havbunnen.
- Inkludere havbaserte klimatiltak i rapportering under Paris-avtalen.

BEVARE OG GJENOPPRETTE ØKOSYSTEMENE I HAVET OG LANGS KYSTEN

Økosystemene i havet og langs kysten binder og lagrer store mengder CO₂, og beskytter kystområder og lokalsamfunn mot klimavirkninger. De sørger for livsviktig mat og medisiner, rekreasjonsområder og habitater, de gir økonomiske muligheter og en rekke økosystemtjenester. En helhetlig tilnærming som er klimasmart og fokuserer på naturbaserte løsninger, som omfatter godt forvaltede marine verneområder og andre effektive områdebaserte bevaringstiltak, i tillegg til utvikling av en bærekraftig infrastruktur, vil være avgjørende for å beskytte kystsamfunn og marine leveområder. Dette kan fremme økt sjømatproduksjon, muliggjøre farmasøytisk innovasjon, gi bedre tilpasning til klimaendringer og bevare og gjenopprette biologisk mangfold og kulturelle verdier.

**MÅL FOR
2030**

Økosystemene i havet og langs kysten er sunne, motstandsdyktige og produktive, og naturbaserte løsninger er nøkkelementer i utviklingen av infrastruktur langs kysten.

Prioriterte tiltak:

- Stoppe nettotapet og øke omfanget av og forbedre tilstanden til økosystemene langs kysten og i havet, særlig for kritiske økosystemer som mangrove, sjøgress, marin våtmark, taeskog, sanddyner, rev og dyphavsøkosystemer.
- Bruke naturbaserte løsninger i planlegging og utvikling av infrastruktur langs kysten for å redusere grå infrastruktur der det er mulig, og stimulere til at slike løsninger brukes til å binde og lagre karbon og til å bedre kystens motstandsdyktighet.
- Etablere marine verneområder og forvalte dem på en effektiv måte, og innføre andre virkningsfulle, områdebaserte bevaringstiltak for å bevare det biologiske mangfoldet, og samtidig oppnå fordeler knyttet til klima og matforsyning samt sosioøkonomiske og kulturelle goder.
- Samarbeide med alle relevante partnere, herunder lokalsamfunn, urbefolkninger og aktører innenfor relevante globale og regionale organisasjoner for å fremme en bærekraftig forvaltning av alle økosystemer i havet og langs kysten.
- Dra nytte av verktøy for kunnskapsutvikling og arealplanlegging for å identifisere potensialet for karbonbinding og finne optimale steder for marine verneområder, samt andre effektive områdebaserte bevaringstiltak ved utarbeidningen av Planer for bærekraftige hav.

REDUSERE HAVFORURENSNING

Havet har blitt en søppelfylling for forurensning med blant annet plast, kjemikalier, næringsstoffer og avløpsvann. Selv om den globale bevisstheten og innsatsen har økt, har dette ikke vært tilstrekkelig til å hindre en økning i havforurensningen. Responsen på covid-19-pandemien har ført til en økning i produksjon og forbruk av verneutstyr, og mye av dette inneholder plast til engangsbruk. Selv om den er nødvendig, har denne responsen ytterligere understreket behovet for å hindre at avfall havner i havet. Forsøkene på å bekjempe skadelig forurensning fra land til hav må ikke trappes ned som følge av behovet

for økonomisk gjenoppbygging etter pandemien. Det kreves umiddelbare tiltak mot kildene til, og håndteringen av, forurensning. Gjennom FNs miljøforsamling har regjeringer gitt sin støtte til en langsiktig visjon om å eliminere marin forurensning og utslipp av mikroplast i havet. G20s «Osaka Blue Ocean Vision» og «Ocean Plastic Charter» anerkjenner videre hvor viktig det er å støtte en tilnærming basert på livssyklus og sirkulær økonomi. Utslipp av næringsstoffer bidrar til å redusere oksygenivået i havet, men dette får lite oppmerksomhet, og lite gjøres for å løse problemet. Behovet for handling er imidlertid like stort. Forbindelsen mellom land og hav må forstås for å håndtere de grunnleggende kildene til havforurensning.

MÅL FOR 2030

Havet er ikke lenger en søppelfylling, og døde soner i havet er redusert til et minimum.

Prioriterte tiltak:

- Stimulere til utvikling, produksjon og bruk av egnede, bærekraftige alternativer til plast for gradvis å fjerne problematisk og unødvendig plast der det er berettiget og der slike alternativer finnes.
- Ta i bruk økonomiske stimulerings tiltak, handelsmuligheter og utvidet produsentansvar for å oppmuntre til bærekraftig produktutforming og fremme standarder for størst mulig reduksjon, ombruk og resirkulering for å oppnå en sirkulær økonomi, samt forskning på nye biologisk nedbrytbare materialer som erstatter plast.
- Håndheve regler for avfallstransport og ulovlig eksport av plastavfall.
- Fremme en omfattende livsløpstilnærming som innebærer bedre avfallshåndtering og innovative løsninger for å redusere utslippene av marint plastavfall til null.
- Eliminere utslipp av plastavfall og mikroplast fra havbaserte kilder, herunder skip og offshoreinstallasjoner, og fra landbaserte kilder, herunder havner og broer, gjennom strengere regelverk og bedre teknologiutvikling, opplæringsprogrammer og kapasitetsbygging.
- Fjerne tapte fiskeredskaper, såkalt «spøkelsesfiske», gjennom gjenbruk og gjenfinning av redskapene, fremme merking av redskaper og rapportering av tap, og støtte utviklingen av nye miljøvennlige og kostnadseffektive redskaper.
- Fremme offentlig og privat bevissthet om og investeringer i infrastruktur for kloakk- og avfallshåndtering i utviklingsland, blant annet som et middel til å hindre sykdommer.
- Fremme driftsmetoder i jordbruket og jordbruksteknologi som gir minst mulig utslipp av overfløydige pesticider, kunstgjødsel, naturgjødsel og jordpartikler for å hindre overgjødning og døde soner i kystområder.
- Iverksette en helhetlig kystsone- og vannforvaltning.
- Oppmuntre til at akvakulturnæringen anvender beste praksis for å redusere utslipp av næringsstoffer i forbindelse med tilsetning og bruk av fôr, og redusere utslipp av overskytende antibiotika mest mulig.
- Styrke innsatsen for å hindre forurensning fra gruvedrift og olje- og gassvirksomhet til havs, herunder utslipp av farlige og skadelige stoffer.

RETTFERD OG LIKE MULIGHETER

En bærekraftig havøkonomi setter mennesker i sentrum, fungerer for alle, fremmer menneskerettigheter, legger til rette for en rettferdig fordeling av havets rikdommer og sikrer like muligheter for alle. Den fremmer et ansvarlig og åpent næringsliv og motarbeider misbruk av arbeidstakeres rettigheter, barnearbeid, tvangsarbeid, menneskehandel, smugling og skatteunndragelse, og støtter kampen mot korrupsjon. Den anerkjenner også utviklingslandenes spesifikke klimasårbarhet og deres finansierings- og kapasitetsbegrensninger, særlig de små utviklingsøystatene og de minst utviklede landene. Verdens befolkning forventes å vokse med ytterligere to milliarder innen 2050, og effektiv planlegging som gjennomføres i dag, kan sikre behovene og rettighetene for alle.

FREMME LIKE MULIGHETER FOR ALLE TIL Å DRA NYTTE AV HAVET

En bærekraftig havøkonomi kan ikke oppnås samtidig som mange millioner mennesker forblir i fattigdom, og ulikhetene er systemiske. Covid-19-pandemien har bidratt til å øke de eksisterende ulikhetene og ført millioner av mennesker inn i ekstrem fattigdom. En rettferdig vei ut av pandemien til en bærekraftig havøkonomi må omfatte alle mennesker, muliggjøre rettferdig tilgang til ressurser og fordeling av goder og beskytte de mest sårbare.

MÅL FOR 2030

Alle mennesker har like muligheter til det havet kan gi, godene er rettferdig fordelt og de mest sårbare er ivaretatt.

Prioriterte tiltak:

- Kreve åpne, ansvarlige former for næringsdrift som kystsamfunnene, blant annet småskalafiskere, tar del i og nyter godt av, og beskytte rettighetene til alle som er sysselsatt i havnæringene.
- Skape betingelser for å legge til rette for kvinners deltakelse i havnæringene, og dermed bidra til at kvinner får virkeliggjort sitt økonomiske og sosiale potensial og setter dem i stand til å verne naturressursene og samtidig får bedre utsikter til et anstendig arbeid.
- Anerkjenn og respektere kystsamfunnenes interesser og urbefolkningenes rettigheter, og iverksette en politikk som tar i betraktning havressursenes særlige betydning for disse gruppene.
- Innføre medbestemmelse ved å innlemme urbefolkningers og lokalsamfunnenes kunnskaper og interesser i planleggings- og beslutningsprosessene, særlig når det gjelder kvinner og ungdom.
- Fremme integritet i all havforvaltning og alle havnæringer, fremme åpenhet og ansvarlighet i offentlig tjenesteyting og økonomi, og iverksette tøffe tiltak mot korrupsjon.
- Bedre forvaltningen av statenes skatteinntekter gjennom moderne, progressive skattesystemer, bedre skatteregler og en mer effektiv skatteinnkreving.
- Fremme internasjonalt samarbeid for å bekjempe barnearbeid og tvangsarbeid og eliminere menneskehandel og smugling langs havøkonomiens forsyningskjeder.

HAVKUNNSKAP

Havet er et viktig og komplekst natursystem. Vi må bygge kunnskap og forståelse, og dele og anvende kunnskap om hvordan havets økosystemer fungerer og hvordan de reagerer på stressfaktorer, for bedre å underbygge beslutninger. Regnskaper som fanger opp den fulle verdien av havets aktiva og havets økonomi, er avgjørende for å sikre en bærekraftig utvikling av havnæringene. FNs tiår for havforskning for bærekraftig utvikling (2021–2030) er en enestående mulighet til å få en bedre vitenskapelig forståelse av havet.

BYGGE OPP KUNNSKAP OG KOMPETANSE KNYTTET TIL HAVET

Det er avgjørende at folk forstår hvor viktig havet er, hvordan det påvirker alles velferd, og hvordan vår virksomhet påvirker havet. Folk må aktivt tilegne seg de nødvendige kunnskapene, ferdighetene og evnene til å delta i og dra nytte av de mulighetene som verdenshavene gir.

**MÅL FOR
2030**

FNs tiår for havforskning for bærekraftig utvikling har gitt hele verden bedre kunnskap om og kompetanse knyttet til havet. Folk forstår verdien av havet og har tilegnet seg ferdigheter og kunnskaper til å delta i den bærekraftige havøkonomien.

Prioriterte tiltak:

- Gjøre havkunnskap tilgjengelig for alle og investere i kompetanseutvikling og økt bevissthet blant borgerne, blant annet gjennom formell utdanning.
- Investere i kunnskap, teknologi og opplæring om vern og forvaltning av havet og om framtidige bærekraftige havnæringer for å sikre en rimelig overgang for arbeidstakere i havøkonomien.
- Øke samarbeid, kapasitetsbygging og formidling av kunnskap og marin teknologi på gjensidig avtalte vilkår for å sikre at fordelene ved en bærekraftig utvikling av havet deles.

NATURKAPITALREGNSKAP FOR HAVET

Målingen av framdriften for havøkonomien er altfor fokusert på produksjonsindikatorer, for eksempel bidraget til bruttonasjonalproduktet (BNP). Med dagens data og teknologi er det mulig for alle land å gjøre rede for status for den naturlige rikdommen i havet – som er det viktigste målet på framgang i retning av en bærekraftig havøkonomi. Utvikling og integrering av havregnskap i nasjonalregnskapet kan utgjøre en dynamisk kunnskapsbase som gjenspeiler havøkonomiens fulle verdi på en bedre måte enn det hver enkelt produksjonsindikator gjør.

**MÅL FOR
2030**

Beslutninger som påvirker havet gjenspeiler verdien av og virkningene på havets naturkapital.

Prioriterte tiltak:

- Utarbeide en fullstendig serie med nasjonale havregnskap som kan brukes aktivt som grunnlag for beslutningstaking.

- Tilpasse internasjonale standarder for havregnskap og beste praksis slik at de kan gjennomføres snarest mulig for å utvikle og sikre samhandling, harmonisering og sammenheng mellom havkontoer.
- Inngå forpliktende globale partnerskap for å dele beste praksis og bygge kapasitet innenfor nasjonale havregnskap.
- Undersøke om det kan utarbeides en global metode for å følge opp nasjonale resultater basert på havregnskap.

DRA NYTTE AV HAVVITENSKAP, HAVTEKNOLOGI OG HAVDATA

Vitenskapelig forskning og overvåkning er avgjørende for beslutningstaking og havforvaltning, og for å forstå hvilke virkninger stressfaktorer har på havet. Framskritt innenfor fjernmålingsteknologi, håndtering av store datamengder og modelleringsteknikker gir nye muligheter til en mer virkningsfull og kostnadseffektiv overvåking og forvaltning av virksomheten i havet, herunder kommersielle og tradisjonelle fiskerier og forvaltning av verneområder. Disse formene for teknologi kan revolusjonere måten havdata samles inn, lagres og anvendes på for å gi bedre havforvaltning, næringsutvikling og sysselsetting.

**MÅL FOR
2030**

En global, felles dataevolusjon har bidratt til en bærekraftig havforvaltning over hele verden.

Prioriterte tiltak:

Stimulere til bruk av de siste nyvinningene og den nyeste teknologien, for eksempel satellitter, selvkjørende farkoster, kunstig intelligens som gir mulighet for datainnsamling i nær sanntid, forskning og overvåkning samt håndheving og beslutningstaking.

- Fremme en transparent og åpen deling av og tilgang til havdata.
- Trappe opp integrerte observasjonsmetoder fra det lokale til det globale, blant annet når det gjelder urbefolkningenes og lokalsamfunnenes kunnskaper, samt forskning som grunnlag for bedre beslutningstaking.
- Støtte kapasitetsbygging, informasjonsutveksling, samarbeid og egnet teknologioverføring på gjensidig avtalte vilkår innenfor havvitenskap, og hente inn kapital til å utvikle teknologi der det er nødvendig.
- Samle inn manglende data og digitalisere informasjon om økosystemer langs kysten og i havet, som mangrove, sjøgress, saltmarsk, taeskoger, sanddyner, rev og dyphavsøkosystemer.

FINANSIERING

Kapital til å finansiere overgangen til en bærekraftig havøkonomi er tilgjengelig. 90 000 milliarder dollar er anslått å ville bli investert i løpet av det neste tiåret i infrastruktur alene, og mye av dette vil dreie seg om kystområdene. Dersom finansieringen er basert på globale prinsipper og standarder, kan den bli en katalysator for innføring av ansvarlig policy og forretningspraksis for samspillet mellom hav og land. Gode eksempler på dette er utarbeidet i regi av FNs miljøprogram for finansiering av en bærekraftig blå økonomi (UNEP FI: «Sustainable Blue Economy Finance Principles»), og i regi av FNs organisasjon for bærekraftig næringslivs prinsipper for bærekraftig hav (UNGC: «Sustainable Ocean Principles»). Vi må sikre at tilgangen til finansiering er likeverdig og støtter bærekraft, samtidig som den anerkjenner behovene til utviklingslandene, særlig de små utviklingsøystatene og de minst utviklede landene. Finansiering fra offentlig sektor kan bidra til å hente inn finansiering fra privat sektor.

MÅL FOR 2030

Bred tilgang til finansiering av bærekraftige hav og havnæringer sikrer økologisk bærekraftig og sosialt rettferdig økonomisk vekst.

Prioriterte tiltak:

- Direkte offentlig finansiering og utviklingsbistand til investeringer i en bærekraftig havøkonomi, herunder for å støtte utvikling og iverksetting av *Planer for bærekraftige hav* for å utløse finansiering fra privat sektor.
- Støtte bruken av prinsipper for finansiering av bærekraftige hav og andre frivillige ordninger som privat sektor og multilaterale finansinstitusjoner har innført med sikte på å veilede, redusere risikoer, stimulere til og overvåke investeringer i bærekraftig havvirksomhet basert på økt åpenhet og konsistent rapportering.
- Redusere investeringsrisikoen ved å legge vekt på blandet finansiering der gunstig finansiering fra offentlig og privat sektor kombineres med innovative private forsikringsprodukter.
- Støtte utviklingen og anvendelsen av et globalt «havrisikokart» og en global «risikoindeks» for å påskynde innføringen av et ansvarlig og bærekraftig marked for forsikring og investeringer som gjør øyer og kystsamfunn mer motstandsdyktige.

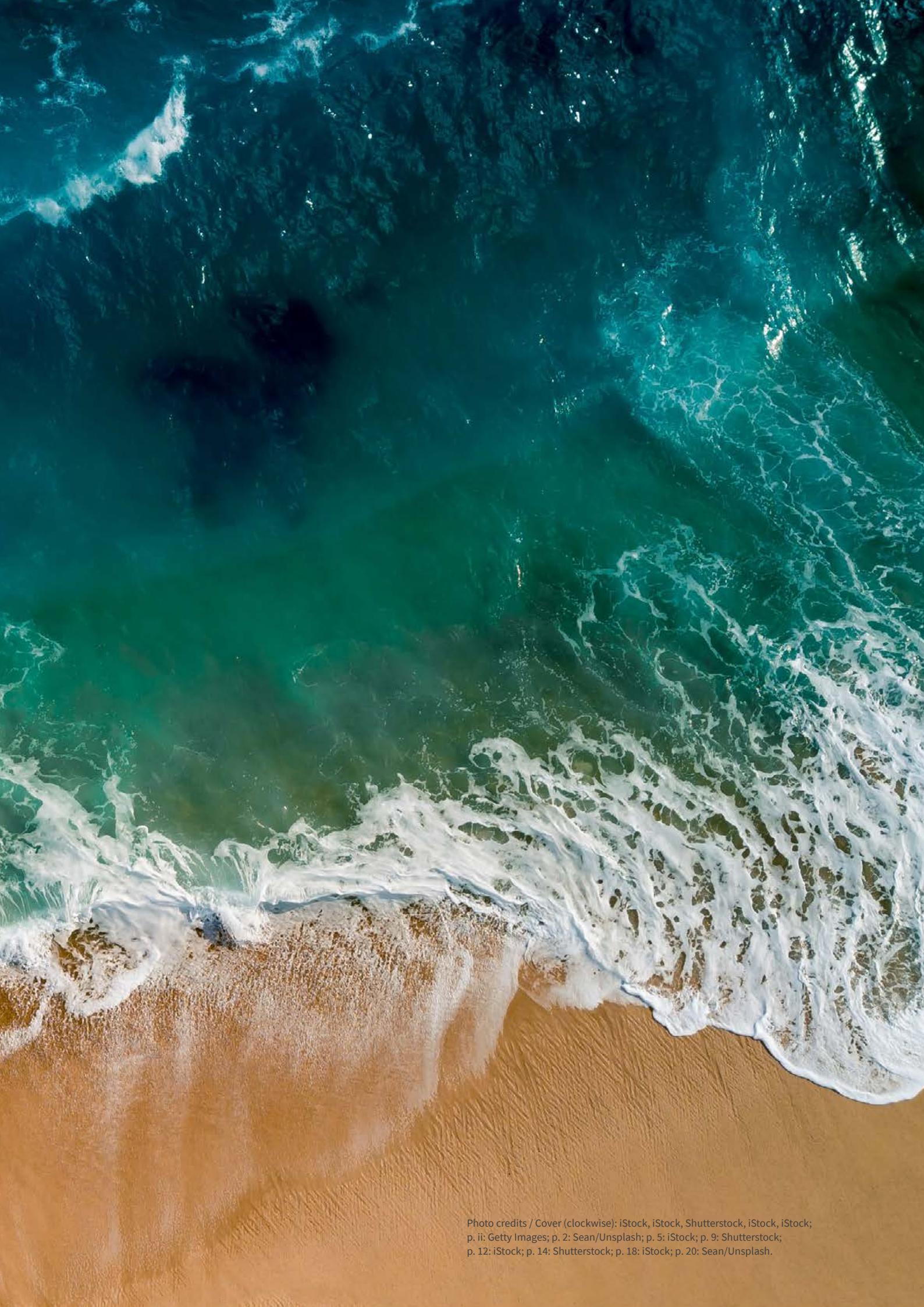

Photo credits / Cover (clockwise): iStock, iStock, Shutterstock, iStock, iStock;
p. ii: Getty Images; p. 2: Sean/Unsplash; p. 5: iStock; p. 9: Shutterstock;
p. 12: iStock; p. 14: Shutterstock; p. 18: iStock; p. 20: Sean/Unsplash.

HIGH LEVEL PANEL *for*
**A SUSTAINABLE
OCEAN ECONOMY**

oceanpanel.org